

دفتر انتشارات و تکنولوژی آموزشی
سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی
وزارت آموزش و پرورش

سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

مکان: بلوار کشاورز خیابان حجاب، مرکز آفرینش‌های فرهنگی و هنری کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، سالن شهید بهشتی محمدی زمان: ساعت ۱۵ تا ۱۷ روز دوشنبه ۱۲ آذر ماه ۱۳۹۷

مراسم تقدیر از پدیدآورندگان
کتاب‌های برتر آموزشی و تربیتی
سال ۱۳۹۷

نگاهی به مراسم پایانی شانزدهمین جشنواره کتاب رشد

تندیس‌هایی به بلندای همت پدیدآورندگان برترین کتاب‌های آموزشی و تربیتی

جشنواره کتاب رشد را برگزار کردیم، اما این جشنواره از جایگاه بالایی در وزارت آموزش و پرورش برخوردار است. مدیرکل دفتر انتشارات و تکنولوژی آموزشی ادامه داد: «دفتر ما دائم بر تنور مطالعه می‌دمد و اساساً فلسفه وجودی این دفتر رونق امر کتاب‌خوانی است. بالغ بر ۵۰ سال از انتشارات مجلات رشد می‌گذرد که به شکل غیررسمی و غیراجباری مورد اقبال دانش‌آموزان قرار گرفته است. ما به این موضوع اعتقاد داریم که مطالعه از سر اجبار تأثیر مثبتی نخواهد داشت.»

آموزش خواندن کافی نیست؛ عشق به خواندن را به کودکان بیاموزیم.

این جمله از اسکینر، نویسنده و روان‌شناس شهیر آمریکایی، به شکلی کوتاه و البته گویا، چکیده هدفی است که جشنواره کتاب رشد با گذشت ۱۵ دوره آن را دنبال می‌کند و امروز، اینجا و نزدیک به نیمه آذر ماه، در «مرکز آفرینش‌های فرهنگی هنری کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان»، در شانزدهمین آیین اختتامیه این جشنواره، نویسندگان، مترجمان، ناشران، معلمان و اهالی فرهنگ و رسانه گرد هم آمده‌اند تا باری دیگر شاهد معرفی برترین پدیدآورندگان حوزه کتاب‌های آموزشی و تربیتی باشند. کسانی که «عشق به خواندن» سرلوحه آثارشان است و به باور محمد ناصری، دبیر شانزدهمین جشنواره کتاب‌های آموزشی و تربیتی رشد، شأن و جایگاهی خاص به جشنواره بخشیده‌اند.

دمیدن بر تنور مطالعه

ناصری در این آیین در بیان اهمیت جشنواره کتاب رشد گفت: «در سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی، جشنواره‌های متفاوتی را در راستای پشتیبانی از برنامه‌های درسی برگزار می‌کنیم. در یکی دو ماه اخیر، سه جشنواره عکس رشد، فیلم رشد و امروز

قاسم احمدی

لاشکی: برای

برون رفت

از مشکلات

اجتماعی و

بسیاری از

ناهنجاری‌ها

باید راه آن را در

آموزش و پرورش

جست و جو کنیم

از جمله صندوق‌های بازنشستگی، کمیته امداد و بهزیستی تعلق می‌گیرد. بودجه‌های امنیت و بهداشت در مرتبه‌های بعدی قرار دارند. البته که هر یک از آن‌ها در جای خود اهمیت دارند، اما نباید از اهمیت آموزش غافل بود».

احمدی لاشکی توضیح داد که در سال گذشته ۳۶ هزار میلیارد تومان اعتبار در لایحه بودجه برای آموزش و پرورش پیش‌بینی شد که این میزان کمتر از ۱۰ درصد کل بودجه پیشنهادی بود. بعد از چانه‌زنی‌ها در کمیسیون تلفیق مجلس، ۶۷۰۰ میلیارد تومان به این بودجه اضافه شد و به عدد ۴۲ هزار میلیارد تومان رسید که بیشتر آن در خانواده یک میلیون نفری آموزش و پرورش، صرف حقوق و مزایا می‌شود. او افزود: «تا زمانی که اراده لازم در دولت و مجلس برای افزایش بودجه وزارت آموزش و پرورش ایجاد نشود، وضعیت همین گونه است».

این عضو مجلس دهم ادامه داد: «برای برون رفت از مشکلات اجتماعی و بسیاری از ناهنجاری‌ها باید راه آن را در آموزش و پرورش جست‌وجو کنیم. اگر می‌خواهیم کمتر از طلاق و اعتیاد حرف بزنیم، باید از آموزش و پرورش و جشنواره‌هایی مانند جشنواره حاضر که در این راستا برگزار می‌شوند، حمایت کنیم. اگر در سند تحول بنیادین مهم‌ترین موضوع را برنامه درسی ملی در نظر بگیریم، باید ببینیم معلمان و ناشرانی که باید در این راستا کمک کنند، کجای این سند دیده شده‌اند».

وی ادامه داد: «ناشران تمام توان خود را برای تولید کتاب‌های آموزشی می‌گذارند، اما وقتی کتاب درسی برای سال آینده به صورت سلیقه‌ای یا با بی‌دقتی و اشتباه در محتوای کتاب‌ها تغییر کند، عملاً این کتاب‌ها قابل استفاده نخواهند بود. در کشورهایی مانند آلمان و ژاپن هر ۱۰ سال یک بار در کتاب‌های درسی تجدید نظر می‌شود، اما متأسفانه در کشور ما ثبات لازم در این زمینه وجود ندارد».

از سوی دیگر صداوسیما هم کتاب‌های غیراستاندارد را تبلیغ می‌کند و نقش خود را در معرفی کتاب‌های مناسب به درستی ایفا نمی‌کند».

نایب رئیس کمیسیون آموزش و تحقیقات مجلس افزود: «سند تحول بنیادین نوشته شد، اما سؤال اینجاست که کجا باید اجرا شود. اگر مهم‌ترین موضوع، برنامه درسی ملی باشد کجای جامعه

وی با اشاره به روند همکاری ناشران با دفتر انتشارات و تکنولوژی آموزشی گفت: «در مجموع هزار و ۲۷ ناشر در سامانه ما عضو هستند و به محض انتشار کتابشان، نسخه‌ای از آن را برای ما می‌فرستند تا توسط ۴۰۰ داور، آن‌ها را از لحاظ استانداردهای موجود در دفتر تکنولوژی بررسی کنیم و به اصطلاح، سره از ناسره جدا شود. البته در سال گذشته حدود نیمی از این کتاب‌ها، فاقد استانداردهای مدنظر وزارت آموزش و پرورش بودند».

ناصری تصریح کرد: «مجموعه کتاب‌ها در گروه‌های درجه یک، درجه دو و درجه سه تقسیم‌بندی می‌شوند. کتاب‌های درجه یک و دو که امسال تعدادشان به یک هزار و ۱۳۶ عنوان کتاب رسید، براساس نظر ۹۰ داور و کمیته‌ای علمی متشکل از هفت عضو که فرایند داوری را نظارت می‌کنند، در این دوره از جشنواره به رقابت با یکدیگر پرداختند. در نهایت از میان کتاب‌های موجود، ۳۸ عنوان کتاب به‌عنوان کتاب برتر معرفی شدند. همچنین ۱۶ کتاب از میان برترین‌ها به‌عنوان کتاب سال اعلام خواهند شد و بقیه کتاب‌های تقدیری هستند».

دبیر شانزدهمین جشنواره کتاب رشد اظهار داشت: «اولین سیاست جشنواره در این سال‌ها این بوده است که به کتاب‌های تألیفی بیش از ترجمه‌ای بها داده‌ایم. البته کتاب‌های ترجمه‌ای خوبی داریم اما به کتاب تألیفی بیشتر بها می‌دهیم».

وی گفت: «از همه ناشران که به کتاب‌های تألیفی اهمیت می‌دهند و کسانی که در پدیده آوردن کتاب در شرایطی که مشکلات بسیاری برای تهیه کاغذ وجود دارد، قدمی برمی‌دارند، قدردانی می‌کنم؛ زیرا کارشان ارزنده است. همچنین کسانی که به تولید ادبیات داستانی، به‌ویژه در حوزه پیش‌دبستانی و دبستان می‌پردازند نیز قابل تقدیر هستند».

مدیر کل دفتر انتشارات و تکنولوژی آموزشی بیان کرد: «این جشنواره به کتاب‌سازی درست، اصولی و موفق، و جاذبه‌ها، تأثیرگذاری و وجوه سرگرمی کتاب توجه دارد. کتاب‌هایی که به نیازهای مخاطبان که البته صرفاً کودکان و نوجوانان نیستند، بلکه معلمان و خانواده‌ها را نیز در بر می‌گیرد، پاسخ می‌دهند. منظور کتاب‌هایی است که به نیازهای واقعی مخاطبان و نه نیازهای بازاری پاسخ می‌دهند و شوق مطالعه در مخاطب را بیشتر می‌کنند».

آموزش، راه برون رفت از مشکلات اجتماعی

قاسم احمدی لاشکی، نایب رئیس کمیسیون آموزش و تحقیقات مجلس شورای اسلامی، دیگر سخنران این آیین بود که در سخنانی با تأکید بر تأثیرگذاری آموزش و پرورش گفت: «در کشور ما آموزش و پرورش از سهم و تأثیری که باید در حوزه‌های متفاوت داشته باشد، برخوردار نیست. یک سال پیش با همتای خود از مجلس سنای فرانسه دیداری داشتیم و از نحوه توزیع بودجه پرسیدیم. اشاره داشت که در این کشور ابتدا بودجه در حوزه آموزش توزیع می‌شود و بعد به امور دیگر می‌پردازیم».

وی افزود: «ما در کشور ما بالاترین رقم بودجه به امور رفاهی،

نمایشگاهی از منابع مکتوب و غیر مکتوب در حاشیه اختتامیه شانزدهمین جشنواره کتاب رشد

باید دیده شود؟ مهم‌ترین موضوع‌های جامعه امروز کدام‌اند و چه اندازه برایشان هزینه می‌شود؟ امروز در هلند ماجرای پتروس فداکار در موزه‌هاست و برای آن هزینه می‌شود، اما ما چقدر برای شهید فهمیده‌ها بها داده‌ایم؟»

وی با بیان اینکه اگر قرار باشد تحرکی در آموزش و پرورش برای متناسب‌سازی آموزش با نیازهای دانش‌آموزان ایجاد شود، باید به ناشران پناه ببریم، زیرا حتی در دانشگاه‌ها هم آموزش و نیاز با یکدیگر همسان نیستند، گفت: «ما باید نیازها را با ناشران در میان بگذاریم تا آن‌ها دست ما را بگیرند. ما ملزم به حرکت در راستای سند تحول بر مبنای نظام آموزشی ۳-۳-۶ هستیم که باید در این راه از ناشران و نخبگان علمی کمک بگیریم. نظام آموزشی ۳-۳-۶ ولو اینکه اشکالاتی داشته باشد، باید بر مبنای آن و شش زیرنظام تصویب شده تحت آن حرکت کرد که مهم‌ترین آن برنامه درسی ملی است.»

حیدر تورانی:
آموزش و پرورش محور توسعه است که در حسن اجرای سند تحول بنیادین آموزش و پرورش اهتمام ورزد تا بتواند چشم‌اندازهایی که در سند تحول دیده شده را جاری و ساری کند

یادی از زنده‌یاد توران میرهادی

نمایش بخش‌هایی از فیلم «توران خانم»، ساخته رخشان بنی‌اعتماد و نشان دادن دغدغه‌های او در تدوین «فرهنگ‌نامه کودکان و نوجوانان» و استفاده از نظرات آنان در نوشتن مقالات این فرهنگ‌نامه، بخش دیگری از مراسم اختتامیه شانزدهمین دوره جشنواره کتاب رشد را تشکیل می‌دهد.

زنده یاد توران میرهادی، استاد ادبیات کودک، نویسنده و کارشناس آموزش و پرورش و شخصیت برجسته فرهنگی است. او بیش از ۶۰ سال در گستره آموزش و پرورش و فرهنگ و ادبیات کودکان کوشید و در این راه یکی از چهره‌های تأثیرگذار سده کنونی ایران است. او به همراه همسرش به مدت ۲۵ سال «مجمع آموزشی تجربی فرهاد» یا «مدرسه فرهاد» را اداره کرد. این مجتمع یکی از آموزشگاه‌های تجربی ایران بود که هدف‌ها و کارکردهای آموزش و پرورش مدرن در آن تجربه و ارزیابی می‌شدند. توران میرهادی یکی از بنیان‌گذاران «شورای کتاب کودک» است و از سال ۱۳۵۸ سرپرستی تدوین و تألیف فرهنگ‌نامه کودکان و نوجوانان را نیز برعهده داشته است. میرهادی را «مادر ادبیات کودک و نوجوان در ایران» خوانده‌اند.

درهای باز به روی ناشران آموزشی

دکتر حیدر تورانی، سرپرست سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی وزارت آموزش و پرورش هم در ادامه در سخنانی گفت: «آموزش محور توسعه است. سؤال اینجاست که: کدام آموزش و پرورش محور توسعه است؟ می‌توانیم پاسخ دهیم آموزش و پرورش که در حسن اجرای سند تحول بنیادین آموزش و پرورش اهتمام ورزد تا بتواند چشم‌اندازهایی را که در سند تحول بنیادین دیده شده‌اند، جاری و ساری کند. این سند قصد دارد میناها را متحول کند. ما امروز در جامعه گرفتار چرخه انجام درست کارهای نادرست شده‌ایم. وقتی تشخیص درست نباشد، درمان درست هم جواب نمی‌دهد. چه بسیار پروژه‌های اشتباهی که تلاش داریم آن‌ها را درست انجام دهیم، اما امکان‌پذیر نیست.»

وی ادامه داد: «بعد از ۴۰ سال هنوز برخی‌ها اسم این سازمان را درست بیان نمی‌کنند و این سازمان را سازمان تألیف کتاب درسی می‌خوانند. در حالی که نام آن سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی است. برخی به این سازمان، مغز متفکر و برخی آشپزخانه آموزش و پرورش می‌گویند. البته این سازمان مغز متفکر آموزش و پرورش است.»

تورانی اضافه کرد: «سازمانی مغز متفکر است که مرزگستر، گشاده‌رو و گشاده‌در باشد و محوریت تحول را در دستور کار قرار دهد. اما چیزی که مغفول است، سبک رهبری چنین سازمان‌هایی است که بهترین سبک، سبک رهبری اثربخش است.»

سرپرست سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی با بیان اینکه سند تحول مبنایی است که ما در زمین دیگران بازی نکنیم، گفت: «اگر گفته می‌شود سازمان پژوهش مغز متفکر

رشد جوانه
شماره ۶۲
زمستان ۱۳۹۷

محمد ناصری:
این جشنواره
به کتاب سازی
درست، اصولی
و موفق و جاذبه
ها و تاثیر گذاری
و وجوه سرگرمی
کتاب توجه دارد

برون سپاری کنیم و باید با تبیین هدف‌هایمان این امور را به شما بسپاریم؛ به ناشرانی که کارهای آموزشی، داستانی، و علمی انجام می‌دهند و کتاب‌هایشان در کتابخانه‌های مدارس دیده می‌شود. به گفته تورانی، اکنون بیش از هزار ناشر با سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی همکاری می‌کنند که عملکردشان با هدف‌های آموزش و پرورش در یک راستاست. وی در ادامه گفت: «آیا انصاف است که ذهن کودکانمان را با آموزه‌های بیهوده پر کنیم و جایی برای آموزه‌های واقعی نگذاریم؟ آیا این حقوق تربیتی کودکان ماست که از دوره ابتدایی، کتاب‌های کمک‌درسی را با آنان کار کنیم و از آن سو، مطالبه خانواده‌ها را از مدرسه، از طلب عشق، محبت، دانش و خلاقیت، به سمت نمره‌محوری سوق دهیم؟ این رویکردها باید تغییر یابند».

سرپرست سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی در مورد تأثیر آزمون‌ها بر دانش‌آموزان گفت: «دانش‌آموزان برای یادگیری باید در مسیر پیشرفت قرار گیرند و برگزاری آزمون‌های متعدد به یادگیری منجر نمی‌شود. ناشران زحمت می‌کشند و کتاب‌های مناسب آموزشی و تربیتی تهیه می‌کنند، اما صداوسیما فقط کتاب‌های کنکوری را تبلیغ می‌کند».

تورانی تصریح کرد: «با همه آنچه گفته شد، ما از ظرفیت مصوبه ۸۲۸ استفاده می‌کنیم و باب استقبال از ناشران آموزشی باز است. ما می‌توانیم از فرصت‌های سیاست‌مرزگستری استفاده کنیم و در راه روی ناشران آموزشی باز بگذاریم. سند تحول بنیادین برای همه دستگاه‌ها تکلیف تعیین کرده است و همه باید به کمک یکدیگر هدف‌های این سند را محقق سازند».

وی اضافه کرد: «اگر معلمی به اندازه کافی توانمند نیست که موقعیت یادگیری خلق کند، آیا باید به سمت کتاب‌های کمک‌درسی برویم؟ ما در دنیا کتاب کمک‌درسی نداریم، بلکه کتاب‌ها یا درسی‌اند و یا آموزشی».

تورانی در پایان با بیان اینکه اکثر کتاب‌های ما خلاقیت‌محور هستند، اما خوب خودمان را معرفی نمی‌کنیم، گفت: «ما به دنبال ماندگاری کتاب‌های درسی هستیم و تا پایان سال ۱۴۰۰ کتاب نونگاشت نداریم. می‌خواهیم از هم‌سویی به انطباق برسیم و بازطراحی جدید انجام دهیم».

آموزش و پرورش است، منظور سازمان کنونی نیست، بلکه باید یک سلسله تحولات در خود ایجاد کند».

تورانی بیان داشت: «سازمانی مغز متفکر است که محوریت تحول را به برنامه‌درسی بدهد. بر شایستگی‌محوری و چندتألیفی تأکید کند و اجرای سند را آرمان خود قرار دهد و به این منظور فرصت‌های درون و برون‌سازمانی و بخش‌های غیردولتی و دولتی را از جمله ذی‌نفعان این مرزگستری بداند».

وی با طرح این سؤال که کدام بخش خصوصی شرایط تعامل با آموزش و پرورش را دارد و چه خلأهای آشکار و پنهانی وجود دارند، گفت: «آموزش و پرورش باید بستر لازم را برای فعالیت بخش خصوصی فراهم کند. اگر آموزش و پرورش همه ذی‌نفعان را با آغوش باز و روی باز به کار نگیرد، هرگز پیشرفت واقعی اتفاق نمی‌افتد. ما امروز به مدیران تحول‌ساز نیاز داریم تا تمامی منابع را برای دستیابی به هدف‌های آموزش و پرورش بسیج کنند و شما دست‌اندرکاران تألیف و نشر کتاب‌های مناسب از منابع مهم آموزش و پرورش هستید. ما می‌خواهیم برخی از تألیفاتمان را

رونمایی از پنج راهنمای جدید تولید کتاب‌های آموزشی